

JUSTITS MINISTERIET

Dato: 22. maj 2024
Kontor: Databeskyttelseskontoret
Sagsbeh: Katrine Hjortnæs
Haugegaard
Sagsnr.: 2024-05091
Dok.: 3243021

UDKAST TIL TALE

Til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål H fra Folketingets Udvalg for Digitalisering og It

Samrådsspørgsmål H

Vil ministeren i lyset af omtalen af tech-giganternes manglende efterlevelse af lovgivningen om aldersgrænse for samtykke bl.a. i artiklen ”»Rystende« og »ubegribeligt«: Snapchat og TikTok nægter at følge nye danske regler”, politiken.dk, den 8. april, besvare følgende:

–

Er ministeren enig i, at meningen med at hæve aldersgrænsen for, hvornår børn kan give samtykke til behandling af personoplysninger fra 13 år til 15 år, var at sikre børn særligt på sociale medier?

–

Vil ministeren uddybe, hvad Justitsministeriet mener, når man i et svar til Politiken oplyser, at brugeroprettelse på sociale medier ofte sker på et andet grundlag end »samtykke«, herunder hvilket andet grundlag brugeroprettelse kan ske på, hvilket ifølge artiklen er Snapchats argument for ikke at følge den nye danske lov?

–

Er ministeren bekendt med Det Europæiske Databeskyttelsesråds afgørelse mod Meta om et forbud mod behandling af personoplysninger til brug for adfærdsbaseret markedsføring på baggrund af forordningens artikel 6, stk. 1, litra b (kontrakt) og litra

f (interesseafvejning), og vil i ministeren i så fald forholde sig til afgørelsen i forhold Justitsministeriets svar til Politiken?

—

Mener ministeren, at Google lever op til de nye aldersregler ved at bede om forældres samtykke til børns YouTube-kanal, når børn i øvrigt kan tilgå og anvende YouTube uden forældresamtykke?

—

Mener ministeren, at borgerne i Danmark kan være trygge ved lovgivningen og retssikkerheden, når techgiganterne omgår eller ignorerer loven?

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Lisbeth Bech-Nielsen (SF).

Svar:

[Indledning]

Tak for ordet og tak for spørgsmålene.

Jeg vil gerne begynde med at slå fast, at jeg mener, at vi skal gøre mere for at beskytte vores børn og unge imod de uhyrligheder, de risikerer at blive eksponeret for online.

Internettet flyder med raddenskab. Dyremishandlinger, færdselsulykker, selvskadevideoer osv. osv. For mig at se har de store tech-virksomheder to muligheder: Enten tager de markant større ansvar og rydder op. Eller også vil vi i Danmark og Europa regulere mere og strammere.

Regeringen har allerede lanceret og iværksat en række tiltag, som har til formål at beskytte vores børn og unge bedre – både på nationalt plan og i EU-regi.

Jeg vil indlede med at fokusere på et af de tiltag, hvilket også er genstanden for samrådsspørgsmålet. Herefter vil erhvervsministeren komme ind på den lidt bredere dagsorden i forhold til tech-giganterne.

Men først til den ændring af databeskyttelsesloven, som trådte i kraft i januar.

[Databeskyttelsesreglerne]

Og nu bliver det så lidt teknisk. For juraen på det her område er relativt snørklet.

Først vil jeg sætte lidt ord på den overordnede ramme for behandling af personoplysninger. For det er afgørende for at forstå den lovændring, der spørges til.

Når sociale medier behandler personoplysninger, så finder GDPR og databeskyttelsesloven anvendelse.

Lad mig i den forbindelse minde om, at en forordning jo sætter barren på tværs af EU.

Det indebærer bl.a., at en behandling skal have et behandlingsgrundlag og i øvrigt leve op til de grundlæggende principper for behandling af personoplysninger om eksempelvis lovlighed, rimelighed og proportionalitet.

Der skelnes mellem, om der er tale om almindelige personoplysninger, følsomme personoplysninger,

oplysninger om strafbare forhold eller oplysninger om CPR-nummer.

Den behandling af personoplysninger, der sker, når man opretter en profil på et socialt medie, vil ofte være almindelige personoplysninger. Så det er det, jeg vil koncentrere mig om i dag.

Behandling af almindelige personoplysninger kan ske, hvis der kan peges et af følgende seks behandlingsgrundlag:

1. Den registrerede har givet samtykke til behandlingen.
2. Behandlingen er nødvendig af hensyn til en kontrakt med den registrerede.
3. Behandlingen er nødvendig for at overholde en retlig forpligtelse.
4. Behandlingen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden fysisk persons vitale interesser.
5. Behandlingen er nødvendig af hensyn til en opgave i samfundets interesse eller offentlig myndighedsudøvelse.
6. Behandlingen er nødvendig af hensyn til en legitim interesse, som ikke overgås af den registreredes interesser eller rettigheder.

[Lovændringen]

GDPR indeholder en særlig bestemmelse om, hvornår et barn kan samtykke til behandling af personoplysninger på bl.a. sociale medier. Netop i erkendelse af, at der her er et særligt beskyttelsesbehov.

Udgangspunktet er, at børn under 16 år ikke kan samtykke til behandling af deres personoplysninger. Medlemsstaterne kan dog godt fastsætte en lavere aldersgrænse, men aldersgrænsen må ikke ligge under 13 år.

Da databeskyttelsesforordningen skulle gennemføres i dansk ret, blev aldersgrænsen sat til 13 år. Men vi er et andet sted i dag, og derfor ønskede vi fra regeringens side at hæve aldersgrænsen i overensstemmelse med den anbefaling, der kom fra regeringens ekspertgruppe om tech-giganter.

Med lovændringen brugte vi de muligheder, der er inden for GDPR, til at hæve aldersgrænsen for, hvornår et barn kan give samtykke til at få behandlet personoplysninger i forbindelse med e-handel, online spil og sociale medier.

Aldersgrænsen blev hævet til 15 år, og det indebærer, at et barn ikke kan give samtykke til at få behandlet personoplysninger på eksempelvis sociale medier, hvis barnet er under 15 år. Forældre vil dog kunne give samtykke til en sådan behandling. Når vi foreslog 15 år

og ikke 16 år, skyldes det sammenhængen med andre aldersgrænser, f.eks. den kriminelle lavalder og den seksuelle lavalder.

[Betydningen af lovændringen]

Som jeg var inde på tidligere, findes der forskellige grundlag for at behandle personoplysninger. Og som det også har været fremme, vil forudsætningen om, at der skal være tale om et samtykke, ikke altid være opfyldt. Det skyldes, at behandlingen af personoplysninger ofte sker på en anden baggrund end samtykke.

En brugeroprettelse på mange sociale medier sker f.eks. på baggrund af en kontrakt mellem platformen og brugeren. Den nye aldersgrænse forhindrer derfor ikke nødvendigvis et barn under 15 år i at oprette en profil på et socialt medie.

Det kan lyde mærkeligt, at der er forskel på et ”ja” i en kontrakt og et ”ja” via et samtykke. Men juridisk er der altså en forskel.

Jeg er fuldt ud bevidst om, at den lovændring, vi lavede, langt fra løser alle de udfordringer, vi har ift. digitale platforme. Det har jeg heller aldrig påstået.

Det blev også gjort klart, da vi udfærdigede lovforslaget. Her lagde vi vægt på, at hensigten med ændringen var at øge bevidstheden og eftertænksomheden hos børnene, de unge og forældremyndighedsindehaverne, om de

faldgruber der kan være ved at få behandlet personoplysninger på internettet.

I lyset af den mediedækning, der har været – så håber jeg, at der er ved at blive skabt en øget bevidsthed om de risici, det indebærer at sige ja til at få behandlet personoplysninger på eksempelvis sociale medier.

Som jeg har redegjort for, så er der jo tale om en ret snæver ordning, der sigter på behandling af personoplysninger baseret på et samtykke. Det ligger et stykke fra, hvad nogle – herunder jeg selv – gerne så gennemført ift. helt at fjerne muligheden for, at børn kan oprette en profil på et socialt medie.

Derfor vil vi også undersøge, om det er muligt at gå endnu længere. For eksempel ved at indføre et nationalt forbud mod, at sociale medier indgår aftaler med børn og unge under en bestemt aldersgrænse. På den måde vil vi kunne udelukke børn under f.eks. 15 år fra at oprette brugerprofiler på sociale medier uden deres forældres samtykke.

Jeg er fuldt ud bevidst om, at den gennemførte lovændring ikke i sig selv kommer til at skabe revolutioner, men hvor der er håndtag, vi kan skrue på, skal vi efter min opfattelse gøre det.

[Meta-afgørelsen]

Spørgeren har også interesseret sig for afgørelsen vedrørende Meta, som Det Europæiske Databeskyttelsesråd traf den 27. oktober sidste år.

Ifølge afgørelsen overtrådte Meta GDPR ved at behandle personoplysninger til adfærdsbaseret markedsføring på baggrund af behandlingsgrundlagene; kontrakt og interesseafvejning. Adfærdsbaseret markedsføring betyder målrettede reklamer på baggrund af indsamling af oplysninger om den enkelte brugers aktiviteter på internettet. EDPB lagde vægt på, at behandlingen ikke var nødvendig for at opfylde kontrakten mellem Meta og brugeren, og at Metas interesse i at behandle oplysningerne ikke oversteg brugernes interesse i, at behandlingen ikke skete.

Afgørelsen har altså ikke direkte betydning for selve brugeroprettelsen på et socialt medie. Den relaterer sig snævert til behandling af personoplysninger til at målrette reklamer.

Men afgørelsen er vigtig. For den viser, at der er grænser for, hvilke behandlingsgrundlag, man som dataansvarlig kan henvise til. Og der er altså ikke frit valg på alle hylder.

[Håndhævelse]

Som min gennemgang også illustrerer, er der forskellige veje at gå, når det drejer sig om behandling af personoplysninger.

Det er i første omgang platformene selv, der er ansvarlige for at overholde og indrette sig efter lovgivningen.

Den endelige vurdering af lovligheden af en behandling vil bero på en konkret vurdering, og det hører under Datatilsynets kompetence at vurdere, om et behandlingsgrundlag er lovligt.

[Afrunding]

Som sagt mener jeg, at vi skal gøre mere for at beskytte vores børn og unge. De skal være trygge overalt – både i den virkelige verden og virtuelt. Og derfor er det også min holdning, at de store tech-virksomheder har to muligheder: Enten tager de markant større ansvar og rydder op. Eller også vil vi i Danmark og Europa regulere mere og strammere.

[Ordet til erhvervsministeren]

Og med de ord vil jeg give ordet videre til erhvervsministeren.